

ת"פ 8971/10/18 - מדינת ישראל נגד פלונית

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
ת"פ 8971-10-18 מדינת ישראל נ' פלונית

בפני
בעניין: כבוד השופט עמי קובו
מדינת ישראל

המאשימה

נגד

הנאשמת

פלונית (עציר)

ב"כ המאשימה: עו"ד אפרת פאר ועדי

ערד

ב"כ הנאשמת: עו"ד משה אלון

גזר דין

רקע

1. הנאשמת הורשעה בהתאם להודאתה בעובדות כתב האישום בעבירת **ניסיון שוד בנסיבות מחמירות**, לפי סעיף 402(ב) יחד עם סעיף 25 בחוק העונשין, תשל"ז-1977.
2. על-פי המתואר בעובדות כתב האישום, ביום 27.9.18 בשעה 9:00 **שהו הנאשמת והמתלוננת ילידת 1939** (להלן: "**המתלוננת**") **בתחנת האוטובוס** בצומת קידרון הסמוכה לגדרה. מספר דקות לאחר מכן הגיע לתחנה אוטובוס הנוסע לכיוון תל אביב. במהלך עלייתה של המתלוננת לאוטובוס, **הנאשמת הגיחה מאחוריה ומשכה את השרשרת שאותה ענדה המתלוננת לצווארה וניסתה לתלוש אותה. כתוצאה ממשיכת השרשרת, נפלה המתלוננת למדרכה ונחבטה. בהמשך, ומשניסיונה הראשון כשל, המשיכה הנאשמת בניסיונה לתלוש את השרשרת וגררה את המתלוננת על המדרכה. כתוצאה ממעשיה של הנאשמת, נשרטה המתלוננת בכף ידה הימנית ונגרמו לה שטפי דם בידה השמאלית ובברכה. במעשיה המתוארים ניסתה הנאשמת לגנוב דבר ובשעת מעשה השתמשה באלימות כלפי המתלוננת, ופצעה אותה.**
3. הנאשמת הודתה בכתב האישום, ללא הסדר טיעון, והופנתה לתסקיר שירות המבחן וכן התבקש תסקיר נפגעת עבירה.

תסקיר שירות המבחן

4. על פי תסקיר שירות המבחן, הנאשמת בת 29, עלתה לישראל כתינוקת עם משפחתה, רווקה ואם לילד כבן 4 הנמצא בחזקת סבתו של הילד מצד האב. טרם מעצרה, הנאשמת הייתה חסרת דיור ולנה לסירוגין ברחוב, בבית אחותה ובדירת חירום של ארגון "סלעית" - מסגרת תומכת לנשים במעגל

הזנות. מוכרת למערכת הפסיכיאטרית משנת 2018 עת הופנתה לאבחון פסיכיאטרי במסגרת מעצרה ואובחנה כסובלת מתסמונת פוסט טראומטית על רקע פגיעות בעברה. כן אובחנה כסובלת מהפרעה בתפיסה כחלק מתסמיני גמילה מאלכוהול וטופלה בתרופות אנטי פסיכוטיות. כיום מצויה במעקב פסיכיאטרי במסגרת המעצר ונוטלת תרופות הרגעה. מעברה עולה כי סיימה 11 שנות לימוד במסגרות פנימיות, מתקופת חטיבת הביניים חלה הדרדרות בתפקודה שאופיינה בקשיי התנהגות והיעדר ביקור סדיר על רקע קשייה בהתמודדות עם מות אביה באותה התקופה. לאחר מות האב הפכה קורבן לפגיעה מינית מתמשכת על ידי בן משפחה. בגיל המתאים התגייסה לשירות צבאי, אולם לאחר כחודשיים ערקה מהשירות הצבאי, אותרה כעבור שנתיים על ידי רשויות הצבא, נשאה בעונש מאסר בכלא צבאי ופוטרה משירות צבאי על רקע אי התאמה.

הנאשמת נעדרת הרשעות קודמות. בשנת 2015 נשפטה ללא הרשעה בדיון בעבירה של היזק לרכוש.

בהתייחסותה לעבירה, הנאשמת קיבלה אחריות מלאה להתנהגותה בעבירה, מסרה כי בזמן האירוע הייתה במצב שכרות קשה וחווה תסמונת גמילה ונזקקה לכסף עבור רכישת סמים. לדבריה מדובר בעבירה לא מתוכננת, שאותה ביצעה באופן ספונטני לסיפוק צורך מידי. תארה ניתוק רגשי אשר אפשר לה לפעול באלימות כלפי הקשישה. הנאשמת הביעה חרטה על ביצוע העבירה. שירות המבחן התרשם כי למרות האמור, הנאשמת ממוקדת בקשייה שלה ומתקשה להבין את חומרת הנזק הרגשי שאותו הסבה למתלוננת.

הנאשמת החלה בצריכת סמים ואלכוהול כבר בהיותה כבת 12, לצד התרועעות בחברה שולית והתנהגות מסכנת. במהלך השנים גברה תלותה בחומרים עד כדי חוסר תפקוד. בשנת 2014 שולבה בטיפול גמילה בסיוע בני משפחה, כשגורמי הטיפול התרשמו אז מקשייה להכיל תכנים רגשיים וכעבור חודשיים עזבה את המסגרת הטיפולית ביחד עם מטופל אחר, שעמו ניהלה מערכת יחסים למשך 3 שנים. לאחר עזיבת המסגרת הטיפולית הופנתה לשירות המבחן ולאור דווחיה על חזרה לצריכת סמים, הופנתה ליחידה העירונית לטיפול בהתמכרויות. למשך שנה הצליחה לשמור על ניקיון מסמים ובאותה התקופה ילדה את בנה. לאחר הלידה, שקעה בדיכאון וחזרה לצורך סמים ואלכוהול. **מאז ועד למעצרה הנוכחי, התמכרותה העמיקה והיא צרכה אלכוהול וסמים מסוג, קוקאין, נייס גיא ומורפיום.** הנאשמת נפרדה מאבי בנה והקשר ביניהם נותק כך גם הקשר שלו עם בנו. במעורבות גורמי הרווחה הבן הועבר לאמנה בבית הסבתא (מצד האב). **בשנה שקדמה למעצרה, הנאשמת הייתה חסרת קורת גג, שהתה באזור מתחם התחנה המרכזית בתל אביב ועסקה בזנות לצורך מימון הסמים.**

במסגרת הליך המעצר התרשם שירות המבחן מאישה המגלה קשיים תפקודיים וצורכת סמים ואלכוהול מגיל צעיר. על רקע ההתרשמות כי בבסיס התנהגותה השולית עומדת התמכרותה לסמים ואלכוהול ולאור ההכרה שביטאה הנאשמת בבעייתיות במצבה הומלץ על שחרורה לחלופת מעצר במסגרת קהילה טיפולית. **יממה לאחר קליטתה במסגרת הקהילה, הנאשמת הפרת את תנאי שחרורה וברחה מהמסגרת. לאחר חודש אותרה ונעצרה עד לתום ההליכים נגדה.** במפגש שנערך עמה לאחר מעצרה החוזר, התרשם שירות המבחן כי הנאשמת מצויה במצב נפשי ירוד, מסרה כי עזבה את הקהילה הטיפולית על רקע קושי להשתלב במקום, שבה להתגורר ברחוב ולעסוק בזנות למימון אורח חייה ההתמכרותי. הנאשמת בטאה אז רצון להשתלב במסגרת "סלעית" שהנה מסגרת תומכת לנשים במעגל הזנות. אולם על רקע היות המסגרת פתוחה וללא פיקוח הדוק, העוסק בחיזוק כוחות תפקודיים, סבר שירות המבחן כי הנאשמת אינה מתאימה למסגרת זו באותו השלב.

כיום מתארת הסתגלות לתנאי המעצר ודווח מגורמי הטיפול בשב"ס שהנאשמת נמצאת באגף המיועד לאסירות

בעלות רקע התמכרותי, השתלבה במפעל תעסוקתי, ללא בעיות משמעת ולשביעות רצון הממונים. **מוסרת בדיקות שתן נקיות משרידי סם ונוטלת טיפול תרופתי הרגעי. לא שולבה בטיפול גמילה במסגרת המעצר למרות שהוצע לה מספר פעמים להשתלב בטיפול ולשם כך להפסיק לצרוך את הטיפול ההרגעי המכיל חומרים ממכרים.**

שירות המבחן התרשם מאישה שלאחר מות אביה בהיותה בגיל צעיר, נמצאה בחוויה של חוסר מוגנות והיעדר ביטחון בשל חשיפתה למצבי ניצול ופגיעה בתוך המשפחה ומחוצה לה, ובהיעדר גורמי תמיכה וכלים להתמודדות עם מצבה, החלה להתרועע בחברה שולית ולצרוך סמים ואלכוהול. לאורך השנים ניהלה אורח חיים התמכרותי ושולי שהביא אותה לחשיפה חוזרת ונשנית למצבים של ניצול ואלימות. להערכת שירות המבחן יתכן שעל רקע מורכבות יחסיה עם אמה, קורבן העבירה כמו גם קורבן העבירה הקודמת בגינה נשפטה, היוו אובייקט להשלכת כעסיה על אמה. כגורמי סיכון להישנות ביצוע עבירות שירות המבחן מנה את חומרת העבירה, ניסיונות טיפול קודמים שכשלו, מצבה הנפשי וההתמכרותי, הפגיעות החוזרות שחווה ודפוסי ההתמכרותיים העמוקים שהחלישו כוחותיה באופן המעלה ספק באשר ליכולותיה להתגייס כיום לטיפול ארוך טווח ואינטנסיבי הנדרש לשיקום חייה ולהפחתת הסיכון. כגורמי סיכוי לשיקום מנה שירות המבחן את קבלת אחריות לביצוע העבירה, הצער שביטאה על הפגיעה במתלוננת, היעדר עבר פלילי מכביד, המודעות שמגלה לקשייה ושאירותיה לנהל אורח חיים תקין ולשמש אם לבנה הפעוט.

שירות המבחן התרשם מקיומו של סיכון ברמה בינונית-גבוהה להישנות התנהגות אלימה וכי באם תתרחש תוצאותיה צפויות להיות ברמה בינונית.

שירות המבחן התרשם מנזקקות טיפולית בולטת של הנאשמת ומסיכון להישנות התנהגות בעייתית. עם זאת, נוכח התרשמות שירות המבחן מכוחותיה המוגבלים של הנאשמת ומהצורך בגבולות חיצוניים חזקים שיגנו עליה מפני המשך גרימת נזק לעצמה ולסביבתה, לא בא שירות המבחן בהמלצה לשלובה בטיפול מחוץ לבית הכלא והמליץ על הטלת עונש מאסר בפועל במסגרתו הומלץ כי יבחנו עמה בשנית אפשרויות שיקום ע"י גורמי שב"ס.

תסקיר נפגעת העבירה

5. מתסקיר נפגעת העבירה עולה כי המתלוננת נפגעה בעת שהמתינה בתחנת אוטובוס כשהייתה בדרכה לבקר את בתה המתגוררת באזור השרון. בעקבות תקיפתה על ידי הנאשמת נחבלה בכף ידה הימנית, ביד שמאל ובברך. **המתלוננת אלמנה בת 80, פנסיונרית, המתגוררת בגפה.** סובלת מבעיות בריאותיות הכוללות יתר לחץ דם, סכרת, אוסטאופורוזיס ובעיות אורתופדיות ועצביות שונות.

שירות המבחן התרשם מתמונת נזק קשה, ברקע לכך גילה המבוגר ומצבה הגופני הירוד, הפגיעה חידדה עבורה את מצבה הפגיע ואף סימנה אותה לתפיסתה כבעלת סיכון מוגבר לחוות אלימות. תקיפתה גרמה לה לטלטלה והחמירה נטיות מוקדמות להסתגרות וקושי במתן אמון.

המתלוננת תיארה שהוכתה בהלם בעת שהותקפה על ידי הנאשמת, חוותה בלבול ובהלה לצד כאב פיזי עצום מנפילתה. לתפיסתה, הנאשמת הייתה אדישה לסבלה ולכאבה ונוסעי האוטובוס היו אלה שסייעו לה ותפסו את הנאשמת. תיארה פחד מפני הנאשמת ומודעות לפגיעה גופנית משמעותית לאור מחלת האוסטאופורוזיס המשליכה על צפיפות העצם ומועדות לשברים. ממכתב השחרור מבית החולים עלה כי המתלוננת דיווחה על כאבים בברכה, נמצאו שטף דם תת עורי, נפיחות בברך ושריטה ביד ימין. המתלוננת אושפזה למשך יומיים למעקב ולטיפול במחלקה האורתופדית ונתנו לה תרופות לשיכוך כאבים.

המתלוננת תיארה כי בחודשים הראשונים לאחר האירוע, הייתה עסוקה מאוד באירוע הפגיעה והתמודדה עם פלשביקים מהאירוע וקשיי שינה משמעותיים. **בלט כי המתלוננת מתמודדת עם תחום נזק משמעותי הקשור בפגיעה בחוויית הביטחון והמוגנות שלה, תקיפתה הציפה אצלה באופן חד את הסיכון הקיים בכל יציאה מביתה. קיימת החמרה משמעותית של חשדנות הקיימת באישיותה, הנובעת מחוויה של איום קיומי וחוסר אונים קיצוני ומוחשי שהפגיעה הציפה בה.**

להתרשמות עורכת התסקיר, כתוצאה מהמפגש עם כוחניות ותוקפנות של הנאשמת, נלקחה ממנה תחושת המסוגלות והשליטה על חייה ועל מהלכם, כשקיימת חוויה הרסנית ומאיימת בתפיסתה על עצם קיומה. תחושות אלה מועצמות מתוך ההבנה להשלכות שעלולות היו להיות לנפילתה מהאוטובוס ולתקיפתה לאור מצבה הבריאותי הלקוי. האפשרות לפגיעה פיזית משמעותית מעסיקה אותה רבות. **עוצמת הטלטלה שנגרמה לחוויית המוגנות של המתלוננת והקצנת חוויית הפגיעות, באות לידי ביטוי בשינויים שערכה באורח חייה, כגון התקנת מנעולים רבים בשער ביתה ובדלת הכניסה. העובדה שהותקפה בתחנת אוטובוס מרתיעה אותה משמעותית מעשיית שימוש באוטובוסים ציבוריים ומאז היא מקפידה לנסוע במוניות בלבד המובילות אותה עד לפתח ביתה. המעבר לנסיעה במוניות משליך על הוצאותיה הכלכליות ואילץ אותה לצמצם את נסיעותיה ובהן הנסיעות לפגוש את ילדיה המתגוררים בערים אחרות. ניכר כי היא מתייסרת על הפגיעה במפגשים אלה ובפרט עם בתה חולת הסרטן עמה כמעט ולא נפגשה מאז תקיפתה. מיעוט מפגשים עם ילדיה לצד מיעוט קשריה החברתיים, הותירו אותה בחוויית בדידות.**

עורכת התסקיר התרשמה כי גישה האופטימית, אישיותה העוצמתית וכוסר העמידה של המתלוננת אל מול תלאות חייה, אפשרו לה לשמר חוויה של חוסן ושגרה יציבה, הכוללת סיוע לזולת ולילדיה. על אף ההידרדרות במצבה הבריאותי חוותה את עצמה כבעלת משמעות וכמוגנת. הפגיעה האלימה שחוותה הציפה בה באחת את פגיעותה הפיזית והנפשית, כשהיא חווה חוסר ביטחון ביכולתה להגן על עצמה מפני פגיעות חוזרות. חשדנותה הראשונית התעצמה עד לכדי חרדה ממשית מאפשרות לפגיעה בה על ידי אנשים בסביבתה וגרמה לה לנקוט אמצעים מוחשיים לצמצם את אפשרות הפגיעה בה. ניידותה צומצמה במידה רבה, והדבר השליך על קשריה עם ילדיה, והגביר חוויית בדידות. **הומלץ כי על הנאשמת יוטל בין היתר פיצוי כספי משמעותי אשר יהווה אקט של הכרת הנאשמת בפגיעה במתלוננת.**

ראיות לעונש

6. **חוות דעת פסיכיאטרית (נ/1)** - חוות הדעת מיום 9.10.18 נערכה על ידי המרכז הרפואי לבריאות הנפש "לב השרון". מסיכום חוות הדעת עולה כי הנאשמת בעלת רקע של שימוש מסיבי באלכוהול וסמים מסוגים שונים, מתארת תסמינים פוסט טראומטיים לאחר פגיעה מינית שעברה. דווחה על שמיעת קולות בשני מקרים בעקבות הפסקת שתיית אלכוהול וצריכת סמים. להתרשמות עורך חוות הדעת מדובר בהפרעות בתפיסה שהן חלק מתסמונת הגמילה מאלכוהול. היא אינה מגלה פסיכופתולוגיה מג'ורית אחרת. הומלץ על טיפול גמילה יחד עם טיפול אנטי פסיכוטי וכן המשך טיפול בטרואמה.

טיעוני הצדדים

7. **לטענת ב"כ המאשימה**, עוה"ד אפרת פאר ועדי ערד, הערך החברתי שנפגע הוא זכותו של אדם לשלמות גופו ונפשו, הזכות לביטחון אישי בכל מקום ולהגנה על קניינו. עבירת השוד נגד קשישים הוכרה בפסיקה כתת-קטגוריה בעלת רף חומרה גבוה. זאת משום שיש בעבירה משום ניצול של חוסר ישע

וחולשה של קורבן המהווה טרף קל לנוכח חוסר יכולתם של קשישים להתנגד ולהתגונן בפני אלימות בעבירת השוד. הנאשמת הבחינה בקשישה כבת 80 עולה לאוטובוס, ואז משכה בשרשרת שאותה ענדה הקשישה, וגם כאשר הקשישה נפלה, המשיכה הנאשמת לנסות ולתלוש את השרשרת וגררה את המתלוננת על המדרכה. כתוצאה מכך נגרמו לקשישה חבלות. תסקיר נפגע העבירה מפרט ביחס להשלכות מעשיה של הנאשמת על המתלוננת. התרשמות שירות המבחן היא מתמונת נזק קשה, כשברקע לכך גילה המבוגר ומצב גופני ירוד. הפגיעה החריפה את השפעת המצב הפגיע שלה, גרמה לה לטלטלה, להסתגרות ולקושי במתן אמון. המתלוננת תיארה כי בחודשים הראשונים לאחר האירוע הייתה עסוקה באירוע עצמו והתמודדה עם קשיי שינה משמעותיים, חלה החמרה משמעותית בחשדנות הנובעת מחוסר אונים קיצוני ומוחשי שהציפה בה הפגיעה. המתלוננת הפסיקה לנסוע באוטובוסים בהם הייתה נוהגת לנסוע לבקר את ילדיה הסובלים מבעיות רפואיות.

מעבר לפגיעה הקשה בשלמות גופם, ביטחונם ורכושם של קורבנות השוד, עבירה זו טומנת בחובה פוטנציאל להסלמה ולהידרדרות שעלולים במקרי קיצון להוביל לפגיעה בנפש שכן אין לצפות את תגובת הנפגע. מתסקיר שירות המבחן עולה שהנאשמת מוכרת לשירות המבחן משנת 2014 בעבירת היזק לרכוש במזיד. הנאשמת קיבלה אחריות לביצוע העבירה ומסרה כי הייתה נתונה במצב של שכרות בעת ביצוע העבירה והייתה זקוקה לכסף לשם רכישת סמים. היא ביצעה את העבירה באופן אימפולסיבי ומתוך ניתוק רגשי. לצד זאת התרשמות שירות המבחן היא כי הנאשמת ממוקדת בקשייה ומתקשה להבין את חומרת הנזק הרגשי שהסבה למתלוננת. הנאשמת חברה לחברה שולית בגיל 12 והחלה בשתיית אלכוהול ובצריכת סמים כשבמהלך השנים התמכרותה העמיקה עד לחוסר תפקוד. הנאשמת לא השתלבה בטיפול גמילה במסגרת המעצר. שירות המבחן התרשם מרמת סיכון בינונית-גבוהה להישנות התנהגות אלימה ואם תתרחש תוצאותיה צפויות להיות ברמה בינונית. כן התרשמו מנזקקות טיפולית בולטת, סיכון להתנהלות בעייתית חוזרת וממצב נפשי מורכב. שירות המבחן המליץ על ענישה קונקרטי. המאשימה עתרה למתחם עונש הנע בין 3 ל- 6 שנות מאסר, וכי העונש שיוטל יהא ברף הגבוה של המתחם.

8. לטענת ב"כ הנאשם, עו"ד משה אלון, הנאשמת נטלה אחריות בהזדמנות הראשונה עוד בחקירתה. במפגש עמה ביום המעצר מצבה היה נורא בכל קנה מידה, היא הייתה ב"קריז", במצב של שכרות, זרוקה בתא על הרצפה, ולראותה היה מחזה קשה. אמנם שירות המבחן מציין כי הנאשמת עסוקה בבעיותיה האישיות, אך התסקיר מגולל נסיבות חיים קשות ביותר, של בחורה צעירה, אם לילד בן 4, שאותו לא ראתה תקופה ממושכת, הנמצא כיום במשפחת אמנה אצל סבתו. מדובר במי שהייתה מחוסרת דיור, לנה ברחוב, ונמצאה במעגל הסמים והזנות - מעגל שקשה מאוד לצאת ממנו. אין עבירות דומות בעברה. שירות המבחן מציין כי הנאשמת סובלת מפוסט-טראומה. הנאשמת הייתה קשורה מאוד לאביה אשר נפטר כשהייתה כבת 11, כלומר בגיל של בניית האישיות ועיצוב הזהות. למרות שלפי התסקיר היא ממוקדת בקשייה, הנאשמת הביעה צער וחרטה וחשה עצב ואשמה. אין מדובר בעבירה שקדם לה תכנון. מדובר בעבירת ניסיון ויש לתת לכך את הדעת, אף שהמחוקק קבע בעבירת ניסיון השוד עונש זהה לעבירת השוד. הנאשמת השתלבה במסגרת המעצר במפעל יצרני בכלא, מגיעה לפגישות, משתתפת בפעילויות שונות, בדיקות השתן נקיות מסמים, למעט כדורי ההרגעה שאותם היא נוטלת עקב מצבה הנפשי. תהליך הגמילה שלה הוא קשה יותר בשל מצבה הנפשי. ההגנה חולקת על המתחם אשר לו עתרה המאשימה ולשיטתה המתחם אמור להתחיל מ-24 חודשי מאסר, ויש למקמה ברף התחתון של המתחם. גילה של המתלוננת והפגיעה שחוותה מהווים חלק משיקולי הענישה ויש לתת מקום לנסיבות המורכבות והמצב הקשה ביותר של הנאשמת. בשל מצבה יש מקום לחרוג מעט מרף

הענישה ומהמתחם, וזאת לאור נסיבות החיים. אמנם הנאשמת לא שולבה בקהילה טיפולית כפי ששירות המבחן רצה, אך היא עושה מאמץ להשתקם.

9. הנאשמת הביעה צער רב על מעשיה, וצינה שלא עשתה את המעשה בכוונה. היא הייתה תחת השפעת אלכוהול וסמים. מבקשת סליחה מהמתלוננת. אם לא הייתה שותה, לא הייתה עושה את המעשה. קשה לה בבית הסוהר ויש לה ילד שממתין לה בבית.

דין - קביעת מתחם העונש ההולם

10. כתב האישום מתאר אירוע אחד, ומכאן שיש לקבוע בגינו **מתחם עונש הולם אחד**.
11. במקרה דנן, **הערכים החברתיים** אשר נפגעו הם שלומו, ביטחונו, שלמות גופו וקניינו של אדם כמו גם כבודו של אדם.
12. בחינת **מידת הפגיעה בערך המוגן** מובילה למסקנה כי הפגיעה היא ברף בינוני. הנאשמת תקפה את המתלוננת, קשישה בת כמעט 80, וניסתה לשדוד ממנה שרשרת שענדה על צווארה. הנאשמת שבה וניסתה לתלוש את השרשרת מצווארה של הקשישה תוך שהפילה אותה לרצפה וגררה אותה. העבירה בוצעה לאור יום ולעיני נוסעי האוטובוס, ובמעשיה הפכה את המרחב הציבורי לסביבה מאיימת ופגעה בתחושת הביטחון של הציבור בכללותו.

בגילם המתקדם מהווים קשישים רבים "טרף קל" למעשי שוד אלימים. הואיל ואין ביכולתם של קשישים להגן על עצמם מפני מעשי אלימות ושוד, שומה על בית המשפט לעשות כן, תוך מתן משקל בכורה לשיקולי ההלימה והגמול, וככלת כוחם, אין לעזבם.

בהקשר זה יפים דברי כבוד השופט א' שטיין בע"פ 6056/18 אדרי נ' **מדינת ישראל** (16.5.19):

"פגיעה בקשישים ובחסרי ישע נמנית עם המעשים הנקלים והבזויים ביותר שידעה החברה. מעשים אלו פוגעים באופן חמור בביטחונם האישי של הקורבנות - ושל אוכלוסיות שלמות - ובזכותם להתקיים בכבוד וללא מורא. מעשים אלו אף משקפים דפוס התנהגות אנטי סוציאלי אשר מגלם בתוכו אכזריות ואדישות לנזק הנגרם לקורבן העבירה... לא אחת עמד בית משפט זה על תפקידו בהגנה על חסרי ישע ועל קשישים, שמטבע הדברים מהווים טרף קל ונוח לעבריינים. תפקידנו זה מחייב גזירת עונשים מחמירים ומרתיעים... בעבירות המבוצעות נגד אוכלוסיות חלשות עיקרון הענישה האינדיבידואלית לרוב ייסוג אל מול אינטרסים כבדי משקל ושיקולי ענישה אחרים, שבמרכזם עקרונות הגמול וההרתעה".

ובהמשך דבריו קבע:

"אין תמה איפוא שהפסיקה דהאידינא מצביעה על מגמת ענישה מחמירה ומרתיעה. מגמה זו היא חלק מהמאבק לעקירת התופעה של פגיעה בקשישים ובחסרי ישע מן השורש... ענישה כאמור היא כורח המציאות בימים שבהם מעשי שוד קשישים הולכים ופושים במקומותינו".

13. על חומרתה של עבירת השוד בנסיבות מחמירות - ובכלל זה עבירת ניסיון השוד - לפי סעיף 402(ב) לחוק העונשין, ניתן ללמוד אף מהעונש המרבי אשר קבע המחוקק בצידה של העבירה - 20 שנים.

בהקשר זה יש לציין כי המחוקק ראה בחומרה את מעשי האלימות נגד הקשישים, ובשל כך קבע עבירה נפרדת של "תקיפת זקן" שבה בגין מעשים של תקיפת זקן הגורמת חבלה של ממש או חבלה חמורה נקבעו עונשים

חמורים יותר מאשר באותן עבירות שמבוצעות כלפי קורבן שאינו זקן (ראו סעיף 368 ו' לחוק העונשין). בכך ביקש המחוקק להעניק הגנה רבה יותר על קשישים מפני מעשי אלימות המבוצעים כלפיהם.

14. במסגרת ה**נסיבות הקשורות בביצוע העבירה** (סעיף 40 ט' לחוק), יש לתת את הדעת לכך שעל פי כתב האישום לעבירה לא קדם תכנון מוקדם. כפי שעולה אף מדברי הנאשמת בפני שירות המבחן, היא ראתה את הקשישה בתחנת האוטובוס והחליטה לנסות לשדוד ממנה את השרשרת שעל צווארה. הנזק הפוטנציאלי במקרה זה הוא רב שכן כתוצאה מהפלתה של הקשישה על המדרכה ולאחר מכן גרירתה על המדרכה בניסיון לתלוש את השרשרת שעל צווארה, עלול היה להיגרם לקשישה נזק רב יותר, לנוכח גילה המתקדם ומצבה הרפואי. פוטנציאל פציעתם של קשישים מנפילות ומאירועים אלימים הוא משמעותי, ולעתים די בהפעלת כוח מועט על קשיש כדי לגרום לו פגיעה קשה. הדברים נכונים ביתר שאת בהיות המתלוננת קשישה בת 80 הסובלת מבעיות רפואיות שונות ובכללן מחלת האוסטאופורוזיס המשליכה על צפיפות העצם, באופן שמגביר סיכון לשבר. הנזק שנגרם בפועל כולל ברמה הפיזית שריטה בכף ידה הימנית ושטפי דם בידה השמאלית ובברך. מעבר לכך למתלוננת נגרם נזק רגשי שהשפיע על התנהלותה היומיומית, כששירות המבחן התרשם מתמונת נזק קשה כשברקע לכך גילה המבוגר ומצבה הגופני הירוד. הפגיעה חידדה עבודה את מצבה הפגיע, החמירה נטייה מוקדמת להסתגרות ולקושי במתן אמון. המתלוננת הפסיקה לנסוע באוטובוסים ונוסעת רק במוניות, מצב המקשה עליה מבחינה כלכלית וצמצם את יציאותיה מהבית ובכך מנע את המשך המפגשים הסדירים עם ילדיה והוביל לבדידותה. הנאשמת ביצעה את העבירה בשל רצונה בהשגת מימון לרכישת סמים. שירות המבחן התרשם כי הנאשמת ביצעה את העבירה על רקע ניהול אורח חיים התמכרותי ושולי כשברקע בעיות רגשיות.

יצוין כי הנאשמת הורשעה אמנם בניסיון שוד בנסיבות מחמירות, ולא בעבירה מושלמת של שוד בנסיבות מחמירות, משום שלא עלה בידה ליטול את השרשרת של המתלוננת. ברם, חומרת מעשיה דומה לעבירה מושלמת של שוד, וזאת לאור האלימות שהפעילה כלפי המתלוננת והנזק שגרמה.

15. בחינת **מדיניות הענישה הנוהגת** מעלה כי במקרים דומים הוטלו על נאשמים עונשים במנעד רחב כמפורט להלן:

א. בע"פ 2257/13 **חייפץ נ' מדינת ישראל** (24.3.14), דחה בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם אשר הורשע על פי הודאתו בעבירת שוד לפי ס' 402(ב). הנאשם שדד קשישה שעה שחזרה לדירתה, דחף אותה וכאשר היא נפלה ארצה משך מצווארה שתי שרשראות זהב ונמלט. הנאשם בעל עבר פלילי שאינו מכביד. בית המשפט המחוזי השית על הנאשם עונש של **5 שנות מאסר בפועל** לצד ענישה נלווית. בית המשפט העליון קבע כי נוכח חומרת העבירה, שיקומו של הנאשם אינו מצדיק הקלה בעונשו.

ב. בע"פ 5881/14 **ביארי נ' מדינת ישראל** (26.7.15), נדחה ערעורו של נאשם אשר הורשע לאחר ניהול הוכחות בעבירת שוד (לפי סעיף 402(א)). הנאשם הבחין במתלוננת (קשישה), אשר מכרה שני צמידי זהב לחנות תכשיטים וקיבלה תמורתם סכום של 7,200 ₪. הנאשם עקב אחרי המתלוננת מהחנות לביתה ועם הגיעה לחדר המדרגות בבניין מגוריה, חטף הנאשם את תיקה של המתלוננת, דחף אותה לרצפה ונמלט מהמקום. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם עונש הנע בין שנה ל- 5 שנות מאסר**. לנאשם עבר פלילי מכביד, מכור לסמים ובעל נסיבות חיים קשות. על הנאשם הושת **עונש של 5 שנות מאסר בפועל** וכן הופעל במצטבר עונש מאסר מותנה (סה"כ 68

חודשי מאסר). בית המשפט העליון קבע כי מעשיו החמורים של הנאשם והנזק שנגרם למתלוננת הצדיקו את העונש שהוטל עליו.

ג. בע"פ 2096/17 **איסמאילוב נ' מדינת ישראל** (23.4.18), דחה בית המשפט עליון את ערעורו של נאשם אשר הורשע לאחר שמיעת ראיות בעבירה של ניסיון שוד. הנאשם ראה את המתלוננת ילידת 1948 צועדת ברחוב ונושאת עמה תיק, ועקב אחריה כדי לשדוד ממנה את תיקה. כשהתקרבה המתלוננת לפתח ביתה, התנפל עליה הנאשם מאחור וניסה למשוך בכוח את התיק מידה. תוך התנגדותה של המתלוננת, נפלה המתלוננת ארצה וצעקה לעזרה. הנאשם היכה את המתלוננת באגרופים בפניה ומשראה שוטרים רצים לכיוון האירוע נמלט מהמקום. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם עונש הנע בין 30 ל- 60 חודשי מאסר**, והשית על הנאשם בעל עבר פלילי משמעותי, **48 חודשי מאסר בפועל**.

ד. בע"פ 5974/15 **אבקסיס נ' מדינת ישראל** (10.8.16), דחה בית המשפט העליון ערעורו של נאשם אשר הורשע על פי הודאתו בעבירות שוד בנסיבות מחמירות וקשירת קשר. הנאשם ואחר קשרו קשר לבצע שוד ולשם כך הגיעו לסניפי בנק שונים ותצפתו על לקוחות הבנק. הנאשם והאחר ראו את המתלוננת ילידת 1948 יוצאת מהבנק, כשהיא אוחזת בתיק. הנאשם רץ לעברה ומשך בכוח את התיק מידה ונמלט מהמקום. כתוצאה מכך המתלוננת נפלה ונגרמו לה חבלות באגן. לנאשם עבר פלילי מכביד. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם עונש הנע בין 40 ל- 70 חודשי מאסר** והשית על הנאשם עונש של **45 חודשי מאסר בפועל**. בית המשפט העליון ציין את המגמה העקבית בפסיקת בית המשפט העליון המבכרת את עקרונות הגמול וההרתעה בעבירות אלה על פי שיקולי ענישה אחרים וקבע כי העונש שהושת על הנאשם הולם את נסיבות העושה והמעשה וכי אין מקום להתערב בו.

ה. בע"פ 6056/18 **אדרי נ' מדינת ישראל** (16.5.19) דחה בית המשפט העליון ערעורו של נאשם אשר הורשע על פי הודאתו בעבירות שוד (לפי סעיף 402(א)). הנאשם הבחין במתלוננת כבת 90 אשר יצאה ממרכז מסחרי עם שקית ובה מצרכי מזון שרכשה וארנק ובו 200 ₪. הנאשם משך מידי המתלוננת את השקית וברח, כתוצאה מכך נפלה המתלוננת ארצה, נחבלה בראשה ונזקקה לטיפול רפואי. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם עונש הנע בין 24 ל- 50 חודשי מאסר**, והשית על הנאשם עונש של **38 חודשי מאסר בפועל** לצד ענישה נלווית. בית המשפט העליון אישר את מתחם הענישה ואת העונש שהוטל על הנאשם וקבע כי העונש אינו חורג מרף הענישה המקובל בעבירות שוד כלפי קשישים ובפרט לאור המגמה העכשווית בפסיקתו של בית המשפט העליון להחמרה בענישה בעבירות אלו.

ו. בע"פ 1233/15 **מאג'ד נ' מדינת ישראל** (19.1.16), דחה בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם שהורשע על פי הודאתו בעבירות שוד בצוותא. הנאשם ואחר קשרו קשר לשדוד נשים מבוגרות. הנאשם עקב אחרי המתלוננת, קשישה, שענדה על צווארה שתי שרשראות זהב ואחר חברתה. בהגיען לרחוב, הודיע הנאשם על כך לאחר ואז תוך כדי שהנאשם מתצפת מקצה הרחוב, ניגש האחר אל הנשים ותלש בכוח את שתי שרשראות הזהב מצווארה של המתלוננת. כתוצאה ממעשיו נגרמה למתלוננת חבלה קלה בצוואר. הנאשם נעדר עבר פלילי. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם עונש הנע בין 24 ל- 50 חודשי מאסר בפועל** והשית על הנאשם עונש של **36 חודשי מאסר בפועל** לצד ענישה נלווית.

ז. בע"פ 7098/15 **אבנזון נ' מדינת ישראל** (15.2.16), דחה בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם אשר הורשע לאחר שמיעת ראיות בעבירות שוד (לפי סעיף 402(א)) ותקיפת זקן. הנאשם ראה את המתלוננת, ילידת 1938 עת משכה כסף מחשבונה בסניף בנק. המתלוננת הכניסה את הכסף לשקית ויצאה מהבנק. הנאשם עקב אחרי המתלוננת במהלך נסיעותיה באוטובוס וכשהגיעה המתלוננת לדלת ביתה, משך הנאשם את השקית מידה של המתלוננת ונמלט. כתוצאה מכך המתלוננת נפלה ונגרמו לה כאבים בידה ונפיחות וכאבים בקרסול. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם עונש הנע בין 24 ל- 60 חודשי מאסר בפועל** והשית על הנאשם עונש של **3 שנות מאסר** לצד ענישה נלווית. בית המשפט העליון קבע כי בית המשפט לא חרג ממדיניות הענישה המקובלת וציין את המגמה העקבית בפסיקותיו של בית המשפט עליון בעבירות אלה המבכרת את עקרונות הגמול וההרתעה על פני שיקולי ענישה אחרים.

ח. בע"פ 7939/13 **מדינת ישראל נ' טרקין** (20.5.14), קיבל בית המשפט העליון את ערעור המאשימה והחמיר בעונשו של נאשם אשר הורשע על פי הודאתו בעבירות ניסיון שוד, איומים והחזקת סכין. הנאשם הגיח במפתיע מאחורי המתלוננת, בת 77, כשיצאה מקניון ובידה תיק. הנאשם אחז בתיק בכוח וניסה לחטוף אותו מידי המתלוננת תוך שהוא מפיל את המתלוננת ארצה. המתלוננת המשיכה לאחוז בתיק והחלה לצעוק לעזרה עד שהנאשם הרפה מהתיק והחל להימלט. שוטר שהיה במקום באותה עת החל לדלוק אחר הנאשם והנאשם הבחין בסכין יפנית המונחת בנתיב בריחתו ונטל אותה. בהמשך נופף בסכין לעבר השוטר עד שהשליכה מידו ונעצר. בית המשפט המחוזי קבע מתחם עונש הנע בין 18 ל- 30 חודשי מאסר והשית על הנאשם, שהיה בעת ביצוע העבירה תחת השפעת אלכוהול ונזקק לכסף לשם רכישת מזון וסמים ובעל עבר פלילי מכביד, עונש של 24 חודשי מאסר בפועל וכן הופעל עונש מאסר מותנה כך שעל הנאשם לרצות 30 חודשי מאסר. בית המשפט העליון החמיר את עונשו ל- **36 חודשי מאסר בפועל**, ללא שינוי בהפעלת עונש המאסר המותנה כך שירצה 42 חודשי מאסר בפועל.

ט. בע"פ 4720/14 **אברהם נ' מדינת ישראל** (2.2.15) נדחה ערעורו של נאשם שהורשע על פי הודאתו בעבירה של שוד לפי סעיף 402(א) לחוק. הנאשם הבחין בקשישה ילידת 1933 כשבידה תיק. הנאשם הגיע במהירות, משך את התיק מידה של המתלוננת, ונמלט בריצה. כתוצאה ממשיכת התיק, נפלה המתלוננת על הארץ. המתלוננת פרקה את הכתף, סבלה מכאבים, ופונתה לבית חולים. בית המשפט המחוזי קבע **מתחם עונש הולם שנע בין שלוש לחמש שנות מאסר בפועל**. הנאשם צעיר ללא עבר פלילי. **נדון ל-36 חודשי מאסר בפועל**.

י. בת"פ (מח' מרכז-לוד) 54229-01-17 **מדינת ישראל נ' שצ'ינוב** (11.11.17), הורשע הנאשם על פי הודאתו בעבירת שוד לפי סעיף 402(ב) בחוק. הנאשם עקב אחרי המתלוננת ילידת 1941 אשר הובילה את בנה הנכה בכיסא גלגלים לעבר הכניסה לבניין מגורים. הנאשם התנפל על המתלוננת מאחור, תלש בכוח שתי שרשרות זהב מצווארה, הפיל אותה ארצה ונמלט מהמקום. כתוצאה מהנפילה נגרמו למתלוננת כאבים בברכיים ונפיחות בכף ידה. בית המשפט קבע **מתחם עונש הנע בין 22 ל-60 חודשי מאסר בפועל** והשית על הנאשם - בעל נסיבות חיים קשות אשר עבר הליך גמילה במסגרת מעצרו, עונש של **32 חודשי מאסר בפועל** (42 חודשים כולל הפעלת מאסר על תנאי) לצד ענישה נלווית.

16. בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין (סעיף 40 יג'), אני קובע כי **מתחם העונש ההולם הוא החל**

מ-24 ועד ל-54 חודשי מאסר בפועל.

17. במקרה דנן, לא קיימים שיקולים אשר מצדיקים חריגה מהמתחם, לחומרה או לקולה.

גזירת העונש המתאים לנאשמת

18. בגזירת העונש המתאים לנאשמת, בגדרי מתחם העונש ההולם, יש להתחשב **בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה** (סעיף 40 יא'). במסגרת זו מן הראוי לתת את הדעת לכך שמדובר בנאשמת כבת 29, רווקה ואם לילד בן 4 הנמצא בחזקת סבתו. מגיל צעיר חוותה הנאשמת אובדן ופגיעות חוזרות אשר הביאו להידרדרות במצבה ולהתמכרות לסמים ולאכזריות. הנאשמת אובחנה כסובלת מפוסט טראומה על רקע הפגיעות בעברה. טרם מעצרה הנאשמת הייתה חסרת דיור, שהתה באזור מתחם התחנה המרכזית בתל אביב ועסקה בזנות. בעברה הליך פלילי שהסתיים ללא הרשעה משנת 2015 בגין עבירה של היזק לרכוש במזיד. הרישום התיישן אך לא נמחק. יש להניח כי עונש מאסר ממושך יקשה על הנאשמת מעצם היותה לראשונה במאסר, ואולם בנסיבות חייה המורכבות יתכן שעונש מאסר יסייע לה לגייס כוחות ולהיעזר בגורמי הטיפול והשיקום בשב"ס. הנאשמת הודתה ונטלה אחריות להתנהגותה בעבירה. חשה עצב ואשמה על פגיעתה במתלוננת אולם שירות מבחן התרשם כי הנאשמת ממוקדת בקשייה ומתקשה להבין את חומרת הנזק הרגשי אותו גרמה למתלוננת.

19. עוד יש לתת את הדעת לשיקול **הרתעת היחיד** בגדרו של המתחם, וזאת בשים לב שהנאשמת לא השתלבה בטיפול גמילה הנדרש במצבה, ואת טיפול הגמילה בו שולבה בהליך המעצר, עזבה לאחר יממה תוך שהפירה את תנאי שחרורה.

יודגש, כי בהליך המעצר ניתנה לנאשמת הזדמנות לעלות על דרך השיקום ולהשתלב בהליך גמילה וטיפול. היא שוחררה לקהילה טיפולית, ואולם היא לא השכילה לנצל את ההזדמנות שניתנה לה, עזבה את המסגרת תוך זמן קצר, וכעבור כחודש אותרה ונעצרה בשנית. בנסיבות אלה, בשלב זה, ולנוכח הערכת שירות המבחן מקיומו של סיכון ברמה בינונית-גבוהה להישנות התנהגות אלימות, קיימת חשיבות למניעת הישנות עבירות בעתיד. כפי שעולה מתסקיר שירות המבחן, הנאשמת זקוקה לטיפול, אך עד עתה לא שולבה בטיפול גמילה במסגרת המעצר למרות שהדבר הוצע לה מספר פעמים. לשם שילובה בטיפול עליה להפסיק לצרוך את הטיפול התרופתי שניתן לה להרגעה המכיל חומרים ממכרים, והיא טרם עשתה זאת. עם זאת, הנאשמת מועסקת במפעל היצרני בכלא, ללא בעיות משמעת, מגיעה לפגישות NA, ומוסרת בדיקות שתן נקיות מסמים. לפיכך, ולאור הרקע האישי הקשה של הנאשמת, הפגיעות שחוותה והתמכרותה לסמים, סבורני שיש חשיבות רבה לשיקומה של הנאשמת, ויש לקוות כי הנאשמת תשולב בתכניות גמילה וטיפול בבית הסוהר אשר תאפשר את חזרתה לחברה כשהיא נקייה מסמים.

20. באיזון בין השיקולים השונים, סבורני כי יש לגזור על הנאשמת עונש מאסר בפועל בחלקו העליון של השליש התחתון של המתחם, לצד עונש מאסר מותנה. כמו כן יש לפסוק פיצוי משמעותי למתלוננת, אשר ישקף את הנזק הרב שנגרם לה, לנוכח גילה המבוגר, ומצבה הגופני הרוד, כמתואר בתסקיר נפגעת העבירה.

לנוכח מצבה הכלכלי הקשה של המתלוננת, היעדר גורמי תמיכה ותקופת המאסר המוטלת עליה, יש להימנע מהשתת קנס כספי.

סוף דבר

21. אשר על-כן, הנני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

- א. **33 חודשי מאסר בפועל** בניכוי ימי מעצרה, 27.9.18 עד 24.12.18, ומיום 1.2.19 ועד למועד מתן גזר הדין.
- ב. 10 חודשי מאסר על תנאי, לבל תעבור הנאשמת במשך 3 שנים מיום שחרורה מהמאסר כל עבירת רכוש מסוג פשע או עבירת אלימות מסוג פשע.
- ג. 5 חודשי מאסר על תנאי, לבל תעבור הנאשמת במשך שנה מיום שחרורה מהמאסר כל עבירת רכוש מסוג עוון או כל עבירת אלימות פיזית מסוג עוון.
- ד. פיצוי בסך 10,000 ₪ למתלוננת. הפיצוי ישולם ב-25 תשלומים חודשיים שווים ורצופים, שהראשון שבהם ביום 1.1.21. אם לא ישולם תשלום כלשהו במועדו, תעמוד היתרה לפירעון מיידי. הפיצוי יועבר למתלוננת על פי פרטים שתמסור המאשימה.

תשומת לב השב"ס לצורך לנסות ולשלב את הנאשמת באפיקים שיקומיים וטיפוליים הרלוונטיים למצבה של הנאשמת במסגרת מאסרה.

מזכירות בית המשפט תמציא העתק גזר דין לשירות המבחן.

זכות ערעור לבית-המשפט העליון תוך 45 ימים.

ניתן היום, ג' תשרי תש"פ, 02 אוקטובר 2019, בנוכחות הצדדים.